

НАУКОВІ ПОДІЇ, НОВИНИ

Мелешко Віра,

кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри української літератури Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ПОШАНУВАННЯ КЛАСИКА НАЦІОНАЛЬНОГО ПИСЬМЕНСТВА

І люди живуть, і сонце світить, і Котляревський панує, панує, як батько нового українського письменства, панує, як найвідоміший перелицювальник Вергілієві «Енеїди», творець «праматері українського театру» «Наталки Полтавки» та розумного водевілю «Москаль-чарівник». Іван Петрович – цьогорічний ювіляр. Він нерозривно пов'язаний з Полтавою: тут народився, тут навчався, але не закінчив духовну семінарію, тут заробляв свій перший власний шматок хліба, звідси пішов до війська, сюди через 12 років повернувся та працював незмінним наглядцем Будинку виховання дітей бідних дворян, виконував обов'язки Головного директора театру, тут, у нашому місті, похований, на кладовищі по вул. Кобеляцькій (тепер – Європейська). У Полтаві вперше велично пошанований: письменникові 30 серпня (12 вересня) 1903 року встановлено пам'ятник, перший літературний пам'ятник. Тож, справедливо, що Полтава асоціюється з Іваном Котляревським. Перефразовуючи чужого поета з чужої доби: кажемо Полтава, маємо на увазі Котляревський; вимовляємо Котляревський, уявляємо Полтаву.

Справедливо й те, що кафедра української літератури Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка асоціативно сприймається як активний і традиційний організатор науково-практичних конференцій, присвячених Іванові Котляревському. Такі конференції відбувалися в 1994, 1997, 1998, 2003, 2009, 2012, 2019 роках. Про цей останній в часі науковий форум і ведемо мову.

17-18 жовтня 2019 р. кафедра української літератури ПНПУ імені В. Г. Короленка провела Міжнародну науково-практичну конференцію «Іван Котляревський та українська культура XIX–XXI століть (до 250-річчя від дня народження письменника)». Співорганізаторами наукового зібрання виступили Інститут слов'янської філології Університету Людвіга-Максиміліана, м. Мюнхен; Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України, Полтавський літературно-меморіальний музей Івана Котляревського, Полтавський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників імені М. В. Остроградського.

До участі в конференції зголосилися науковці (доктори та кандидати наук, професори, доценти), краєзнавці, музейники, медійники, викладачі коледжів, учителі загальноосвітніх шкіл, магістранти, студенти, школярі, громадські діячі. Загалом на конференції було репрезентовано понад тридцять вищих навчальних закладів, музеїв й установ України.

«Географія» учасників конференції розлога: Німеччина; Польща; Україна, а саме: Полтава й Полтавська область, Київ, Харків і Харківська область, Черкаси, Суми, Ромни, Чернігів, Одеса, Ізмаїл, Хмельницький і Хмельницька область, Вінниця, Херсон, Донецька область, Луганська область, Запоріжжя, Ужгород, Чернівці, Львів, Бердянськ, Дніпро, Кривий Ріг та ін.

Пленарне засідання, яке відбувалося в рекреації 4 поверху корпусу №2 і в оновленій аудиторії музейного взірця Івана Котляревського (ауд. 413), було оригінальним, адже поєднало в собі мистецтво та науку. Учасників конференції вітав студентський театр «Факультет F» (директор і режисер – доцент Ганна Радько), продемонструвавши інсценізацію уривку з історико-біографічного роману «Видно шляхи полтавські...» нашого земляка Бориса Левіна. В образі Котляревського – доцент кафедри журналістики, кандидат із соціальних комунікацій Гліб Кудряшов. Ролі полтавок виконали артистки народного ансамблю танцю «Весна» психолого-педагогічного факультету (керівник – заслужений працівник культури України Лілія Пригода).

Доктор філологічних наук, професор ректор нашого університету Микола Степаненко, відкриваючи Міжнародну конференцію, побажав її учасникам плідної роботи та зауважив, що виголошені промови неодмінно будуть опубліковані в альманасі «Рідний край» та наукових записках.

На пленарному засіданні виступили з доповідями професори Михайло Наєнко (м. Київ; «"Енеїда" Івана Котляревського в перекладах іноземними мовами»), Юрій Ковалів (м. Київ; «Іван Котляревський: феномен чи канон»), Галина Александрова (м. Київ; «Біографія і творчість Івана

Котляревського в дослідженнях Івана Стешенка»), Людмила Ткач (м. Чернівці; «Фундаментальне значення творів І. П. Котляревського для розвитку української лексикографії (про факти відомі, маловідомі й невідомі)»), Ольга Ніколенко (м. Полтава; «Творчість Івана Котляревського в контексті розвитку світової мелодрами»), доцент Ольга Горбонос (м. Херсон; «"Енеїда" Івана Котляревського й українська віршована казка початку XIX століття: жанрово-прагматичний аспект»).

Завершили пленарне засідання презентація «Українки доби Котляревського крізь призму етнографічного костюма з родинних колекцій Валентини Титаренко й Наталії Свириденко» та книжкова виставка «"Будеш, батьку панувати": до 250-річчя від дня народження Івана Котляревського», організована Науковою бібліотекою імені Михайла Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка.

Конференціанти відвідали місця, пов'язані з нашим письменником, пошанували І. Котляревського покладанням квітів до його пам'ятника. Залишиться в пам'яті гостей Полтави екскурсія до музею-садиби зачинателя нової української літератури. До речі, садиба теж ювілярка, адже відкрито її 1969 року.

Робота секцій проходила в Полтавському літературно-меморіальному музеї І. П. Котляревського, розташованому в одному з мальовничих куточків Полтави, на колишньому Келінському, а нині Першотравневому проспекті, у старовинному будинку початку XIX ст. що, за переказами, належав поетові В. В. Капністу. Перед початком наукового засідання учасники конференції долучилися до закладення алеї «Калина в душах цвітує». Висадили калину навпроти літературно-меморіального музею. Один із кущів присвятили вихованцеві Комунального закладу «Полтавський міський багатопрофільний ліцей № 1 ім. І. П. Котляревського Полтавської міської ради Полтавської області» Антонові Цедіку, який загинув 29 серпня 2014 року під час виходу колони батальйону «Донбас» з оточення під Іловайськом. Хлопець мав позивний «Еней».

Доповіді науковців розширили межі котляревськознавства. Цікавими й оригінальними були виступи професора Олександра Борзенка (м. Харків; «Іван Котляревський в аспекті літературного побуту»), доцентів Оксани-Шупти-В'язовської (м. Одеса; «"Енеїда" Івана Котляревського як культуротворчий феномен»), Тетяни Гуцуляк (м. Чернівці; «"Енеїда" І. П. Котляревського як ключ до розуміння відіменникової образної деривації в українській мові (від фактів мовлення до фактів мови)»), доктора філологічних наук Олексія Вертія (м. Суми; «Формування національних основоположних підстав дослідження життя і творчості Івана Котляревського»), Лілії Чикур (м. Одеса; «Культурно-історичний контекст феномену Івана Котляревського»), учителя Віктора Азьомова (с. Степанівка Олександрівського району Донецької області; «Родоцентричні первені героїв у п'єсі Івана Котляревського «Наталка Полтавка» у світі Духовної Архетипної Системи Етнонаціонального»).

Міжнародна науково-практична конференція вкотре засвідчила невичерпність творчості класика національної літератури Івана Котляревського. Нам, сущим, важливо ще раз доторкнутися до написаного веселим мудрецем, щоб і самим помудрішати, побачити своє, українське, і не втратити його.